Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 26, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 31. oktobra (October 31), 1929. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 256

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Panika na ameriških borzah se nadaljuje

Vrednost delnic neprenehoma pada in tisoči in tisoči postajajo berači. Bankirji mašijo luknje

New York. — Torek 29. oktobra je bil spet žalosten dan za špekulante na newyorški borzi, na kateri se nadaljuje delniška panika. Čez 16 milijonov delnic je bilo prodanih v divji vihri z izgubami od $10 do $70. Novi tisoči in tisoči so izgubili vse premoženje, ki so ga vtaknili v delnice. Ena "brokerska" firma je bankrotirala in zaprla vrata. Pol ducata "ostrižencev" je izvršilo samomor.

Nič boljše ni bilo na borznih podružnicah po deželi. Na čikaški borzi je bilo vrženih čez milijon delnic na trg. Vsega skupaj — kolikor je bilo mogoče doznati iz brzojavnih poročil — je 26 milijonov delnic v enem samem dnevu poplavilo borze. Vse delniške vrednote, ki so stalno naraščale na papirju zadnjih pet let "velike republikanske prosperitete", predstavljajoče milijarde dolarjev, so splavale po vodi v zadnjih treh tednih.

Veliki bankirji so ponovno založili težke milijone, da obdrže vrednost delnic vodilnih industrijskih in drugih podjetij vsaj na "investicijski bazi". Hipoma so toliko dosegli, da so cene obvisele na novi nizki točki. To pa pomeni, da so le zamašili največje luknje, skozi katere dere voda poloma.

Panika se je polastila milijonov Američanov, ki imajo denar investiran v delnicah, shranjenih v varnostnih predalih. Tudi te delnice zdaj padajo na trg. Tisoči delavcev, ki so primorani kupovati na obroke delnice družb, pri katerih so uposleni, so opeharjeni. Milijonar Rosenwald, ki kontrolira znano tržno firmo Sears, Roebuck & Co., je izjavil v torek zvečer, da on garantira za delnice uslužbencev te tvrdke. S tem jih je začasno odvrnil od panike.

Pariz, 30. okt. — Silna panika je zavladala med stotinami Američanov v Parizu, ki žive od dividend in igranja na borzah. Nekateri so že reducirani na berače. Mnogi prodajajo drugulje, ki so jih nakupili v Evropi, drugi pa nosijo osebno imetje v zastavnice. Turisti oblegajo ameriške bančne podružnice in zahtevajo denar na posodo. Več bogatih Američanov se je včeraj preselilo v cenejše hotele.

Nadaljne ekseksekucije kulakov v Rusiji

Petnajst ustreljenih v zapadni Sibiriji in deset novih smrtnih obsodb

Moskva, 30. okt. — Sovjetska politična policija (G. P. U.) nadaljuje kampanjo proti kontrarevolucionarnemu gibanju kulakov (premožnih kmetov), ki se upirajo vladni kolekciji žita in programu organiziranja kmetij v velike kolektivne farme.

V Novosibirsku, Tomsku in drugih krajih zapadne Sibirije je bilo včeraj petnajst ustreljenih. Deset drugih je bilo obsojenih v smrt in večje število v zapor.

V Novovojsku je bilo pet oseb, med njimi duhoven, obsojenih v smrt radi umora vladnega žitnega kolektorja in radi napada na šest vaških uradnikov.

Brezposelni poljedelski delavci dobe podporo

London. — Angleški poljedelski minister Noel Buxton je odločil, da bodo v bodoče uključeni v brezposelnostno zakonodajo tudi poljedelski delavci. Do sedaj so bili brezposelnostne podpore deležni le industrijski delavci.

Senator La Follette lopnil po openšaparjih

Udaril je po Du Pontu in po ostalih branžah kemikaličnega trusta, ki ga protežira visoka carina

Washington. — (F. P.) — Du Pontovim interesom, ki kontrolirajo kemikalični in municijski trust, se ni preveč dobro godilo v senatu pred par dnevi. Na rešeto jih je vzel senator LaFollette, ker iščejo visoko carino pod pretvezo, da je to potrebno v svrho protekcije kemikalijskih delavcev.

Senatu je LaFollette dokazal, da so argumenti lobistov tega trusta navaden bunk. Povprečna mezda je znašala v tej industriji leta 1925 $1689, kar gotovo ni veliko, ako se vpošteva dejstvo, da so uključene tudi plače kemikov, oziroma vseh "salaried" delavcev. Vse branže industrije so popolnoma neorganizirane kolikor se tiče delavcev.

Produkcijski stroški z ozirom na delavske plače so v tej industriji jako nizki. Znašajo le 8 procentov od vrednosti produkta, kar je važen faktor pri določanju carine. Senator La Follette pravi, da bi 10 odstotna carina zadostovala za vse kemikalije. Carinska predloga predvideva 29 procentov uvozne carine ali skoraj 200 odstotkov več kot je potrebno v protekcijske svrhe.

"Ta industrija predstavlja velikansko bogastvo in moč ter uživa izredno prosperiteto. Zgrajena je bila izrecno po tem favoritizmu in s posebnimi privilegiji, ki jih prejema od vlade. Ako je katera industrija, ki pokazuje potrebo za znižanje carine, je to gotovo kemikalična", je rekel LaFollette. Senatni finančni odsek, ki je izdelal carinsko predlogo, je zvišal carino na kemikalije kakor tudi skoraj na vse druge reči.

Moskva je ponosna na sprejeme letalcev

"Poslaniki dobre volje osvojili Ameriko", pravijo sovjetski listi

Moskva, 30. okt. — "Rabočaja Gazeta" v Moskvi je včeraj prinesla na prvi strani sliko rdeče zastave in ameriške zvezdnate zastave drugo poleg druge, pod sliko pa poroča o gostoljubnem sprejemu sovjetskih letalcev v ameriških mestih.

"Pred dvanajstimi leti je ameriško ljudstvo izvedelo, da so ruski delavci prevzeli vlado v svoje roke", piše list. "To vest so Amerikanci sprejeli z velikim sovraštvom in povprečni Američan je živel v veri, da je sovjetska država grozota blata in kri, brez upanja in življenja. Danes po dvanajstih letih pridejo naši neakreditirani poslaniki dobre volje na krilih v Ameriko, da pokažejo Američanom naš uspeh in zmago in Amerika jih sprejema z odprtima rokama in jih počasti kot svoje prijatelje. Vse to nam v čast!"

Unija zgradi bolnišnico

Hollywood, Cal. — Unija gledaliških igralcev namerava zgraditi bolnišnico za hollywoodske igralce. Charles Miller, ki načeluje uniji na zapadu, misli v kratkem času inkorporirati družbo, ki bo zgradila in vodila bolnišnico. Unija ima pomožni sklad le za filmske igralce, ki po mnenju Millerja pomanjkljiv. Bolnišnica bo odprta vsem igralcem.

Čikaške pekarije stržijo 38 milijonov v letu

Chicago.—Vse čikaške pekarije so lansko leto prodale kruha in drugih jestvin iz moke za 38 milijonov dolarjev. Tako poroča trgovska zbornica. To pomeni, da od vsakega dolarja, ki ga je lani izdal sleherni Čikažan, je šlo dva centa v pekarije. Vsak čikaški prebivalec izda povprečno 25 centov tedensko za kruh in pecivo.

Nemški militaristi pripravljajo osveto

Avtorja protivojne novele napadajo z izdajalcem. Nemške univerze so militaristična gnezda

New York. — Nathaniel Peffer, ki se je vrnil iz orienta preko Nemčije, kjer je proučeval socialne in ekonomske razmere, poroča o velikem uspehu, ki ga ima vojna novela "All Quiet on the Western Front" (Vse mirno na zapadni fronti) in o konfliktu, ki ga je izzvala knjiga v Nemčiji. Spisal jo je Erich Marie Remarque, vojak v zadnji svetovni vojni in se jo na splošno smatra za najboljšo vojno povest.

Po pisatelju so začeli udrihati nacionalisti vseh branž in barv, militaristi in predvsem vseučiliščni profesorji. Imenujejo ga izdajalca in pacifista. "Militaristi so prepričani, da je knjiga nevarna. Prepričan sem," pravi Peffer, "da nemške univerze učijo mladino v starem duhu in jo pripravljajo za novo osveto.

"Ako se hoče Evropa obvarovati nove vojne v prihodnjih desetih letih ali v eni generaciji, ako se hoče zavarovati pred novo katastrofo, mora prenehati z učenjem militarizma. Pred več leti sem napisal članek v "Century Magazinu," v katerem sem pokazal, da so univerze učile nacionalistično sovraštvo. Rekel sem tedaj, da bi bilo veliko boljše, ako bi vseučilišča zaprli. To je posebno vznemirilo Glenn Franka (predsednika wisconsinske univerze, ki je stare vrste liberalec).

"Moj zadnji obisk Nemčije mi je to prepričanje še bolj utrdil. Nemške univerze so veliko bolj konservativne in reakcionarne kot so naše. Po mojem mnenju bi morali biti vsi nemški profesorji vpokojeni, ali pa premeščeni na polje znanstvenih raziskavanj. Prepričan sem, da bi ne smeli poučevati. Danes pripravljajo mladino za uro osvete."

Francoska kriza

Daladier vrnil mandat, ko so socialisti odklonili sodelovanje

Pariz, 30. okt. — Edouard Daladier, vodja radikalcev, je danes vrnil predsedniku republike mandat za organiziranje nove vlade. Čim je socialistični kongres zavrgel sklep strankine ekseksekutive, da gredo socialisti v vlado, je Daladier izgubil vse možnosti, da bi uspel z levičarsko vlado. Daladier je socialistom dal mnogo koncesij. Obljubil je, da bo njegova vlada znižala davke revnim in zvišala bogatim, reducirala izdatke armade, dala večjo vsoto za socialno blagostanje in izpustila vse politične jetnike. Vse to ni odvrnilo socialistov od njihovega principa, da v buržujski vladi oni ne sodelujejo.

Zdaj bodo skušali pridobiti Brianda nazaj.

Jezerski parnik utonil; 15 mrtvih

Chicago. — Parnik "Wisconsin", ki je plul iz Chicaga v Milwaukee, je v torek zjutraj utonil blizu Kenoshe. Petnajst oseb pogrešajo.

BOJ ZA DRŽAVLJANSKE PRAVICE ZAMORCEV

Njihova volilna pravica v južnih državah obstaja le na papirju. Najvišje sodišče odloči o ustavnosti zakona

Washington. — (F. P.) — James O. West, črnec iz Richmonda, Va., je hotel voliti kandidate pri primarnih volitvah. Na volišču so mu povedali, da ne more glasovati, ker je črnec, oziroma ker ni zadostil gotovi državni postavi, ki je bila sprejeta z namenom, da odvzame črncem volilno pravico. West je šel z zadevo pred sodišče, kjer sta se obe stranki sporazumeli, da o zakonitosti te postave odloči zvezno vrhovno sodišče.

Vse južne države imajo postave, s katerimi so črncem odvzele volilne pravice kljub 14. in 15. amendmentu zvezne ustave, ki sta bila sprejeta izrecno z namenom, da se odpravi politična diskriminacija na jugu. Belokožci na jugu se seveda ne ozirajo ne na zvezno ustavo, in ne na vprašanje, ali je črnec inteligenten ali ignoranten človek, kar je postranskega pomena pri tem vprašanju. Pri njih prevladuje edino vprašanje, namreč da črncem preprečijo rabo glasovnice.

V južnih državah živi okrog osem milijonov črncev, ki so zapostavljeni ne le politično, marveč tudi socialno in ekonomsko. Te reči gredo povsod skupaj. Diskriminacijske postave dajejo moč volilnim uradnikom, da lahko vprašajo črnca kakršnokoli vprašanje v zvezi z vlado in ako vprašani ne zna odgovora ali pa z odgovorom ne zadovolji nič manj ignoratnih belokožnih političarjev, ga enostavno informirajo, da ne more glasovati.

Na ta način diskvalificirajo vsakega črnca, ki si drzne iti na volišče. Na drugi strani je reprezentacija za kongresnike določena na številu prebivalstva v posameznem kongresnem okraju. V ta namen štejejo tudi črnce kljub temu, da ne morejo glasovati. Rezultat tega je, da ima Jug faktično veliko večjo reprezentacijo v kongresu kot pa ostale ameriške države. Za to situacijo je seveda največ odgovorna demokratska stranka, ki kontrolira "solidni" Jug.

LEGGEJEV TRUST ZNIŽAL MEZDE

Rock Island, Ill. — International Harvester kompanija je prišla do prepričanja, da delavci v njeni tukajšnji tovarni preveč zaslužijo. Enostavno je sklenila, da jih reši velikih izkušnjav in razkošnega življenja, ki je po vseh božjih pravicah pregrešno, ako ne prepovedano.

Radi tega je svojim robotnikom naznanila, da bodo v bodoče prejemali primernejše plače. Znižala jih je od 30 centov do dveh dolarjev na dan. Delavci so dobili to za nagrado, ker so dosegli produkcijski rekord in dogradili dnevno 125 traktorjev.

Lansko leto je International Harvester kompanija napravila 29 milijonov čistega profita. Njene dividende letos ne bodo manjše. Do pred nekaj meseci je bil njen predsednik magnat Legge, ki ga je družba "posodila" Hooverju za eno leto, v katerem času bo tudi ameriške farmarje navadil, kako boljše odirati konzumente. Vsaj to je njegova naloga, gotovo pa praksa.

Pet dečkov sesekanih v Bolgariji

Sofija, 30. okt. — Listi poročajo, da je bolgarski kmet z imenom Angelov iz vasi Vasilijevci našel svojih pet malih sinov sesekanih s sekiro na kosce, ko jim je prinesel jed na pašnik, kjer so pasli ovce. Zločinci, ki so to storili, so izginili brez sledu.

Mladina se pridružuje laboritom

London.—Angleška mladina smatra program delavske stranke bolj privlačnim kot pa apele liberalne stranke in torijske stranke. Posebno "fleparcam" se bolj dopade. Od pet milijonov novih volilk je pri zadnjih volitvah glasovalo 54 odstotkov za laborite, 31 procentov za liberalce, 12 odstotkov za konservativce in 3 procenti za neodvisne kandidate.

Prohibicija jim dela težke glave in sive lase

Gordijevega vozla se ne da preseka ti

Washington. — Mnogim ljudem dela prohibicija veliko skrbi, le butlegarji so z njo zadovoljni. Preglavico dela vladnim organom — ne vsem — prohibicionistom in nasprotnikom "suše." V Washingtonu se periodično ukvarajjo z vprašanjem, kaj storiti, ker za vsak zaplenjen kotliček stopita v rabo dva.

V gotovih vladnih krogih se je pojavilo vprašanje, da se proglasi kupovanje opojnih pijač nepostavnim, kar sedaj ni kaznjivo. O tem piše politični pisatelj David Lawrence sledeče: "Vprašanje kupovanja opojnih pijač bo najbrž trd oreh v kontroverzi o prohibiciji.

"Ako sodišča končno proglasijo kupovanje opojnih pijač postavnim, bo trgovina butlegarjev toliko narastla, da je vsaka misel o enforsiranju prohibicije izključena. Ako bo na drugi strani proglašeno nepostavnim, bo s tem pa pridobilo gibanje za modifikacijo veliko novih pripadnikov in sicer pri slojih, ki jim do sedaj še na misel ni prišlo, da bi se mu pridružili."

Jugoslavija dobila nazaj ukradeno sliko

Dr. Pitamic vzel umetnino iz muzeja v Clevelandu

Cleveland, O. — Dne 29. oktobra je Jugoslavija dobila nazaj dragoceno umetnino, ki je bila lani ukradena iz katedrale v Zagrebu in prodana zbiralcem umetnin v New Yorku za $10,000. Dr. Leonid Pitamic, jugoslovanski poslanik, se je nalašč pripeljal v avtu iz Washingtona v Cleveland, da odnese ukradeno lastnino in jo pošlje nazaj v Zagreb. Direktor clevelandskega muzeja umetnosti je formalno izročil sliko Pitamicu, ta pa se je iskreno zahvalil direktorju za točno izvršitev te formalnosti.

Umetnina ima obliko tablice iz slonove kosti v velikosti 10krat 12 palcev in na tablici je neki srednjeveški umetnik — morda Hugh Capet v 10. stoletju — vrezal v bogatem reliefu scene iz Kristovega trpljenja. Slika, ki je prvotno prišla iz Belgije, je stala v zagrebški katedrali dolga stoletja, toda lansko spomlad je izginila, ko so popravljali cerkev. Tat je na njeno mesto položili drugo, ponarejeno. Nekaj mesecev kasneje se je slika pojavila na javni izložbi v New Yorku, kjer je bila kupljena.

Največji 'odprti' premogorov v obratu

Pinckneyville, Ill. — Največji "strip" premogorov na svetu je pričel obratovati. Z velikimi parnimi lopatami so več mesecev odkrivali plasti premoga in sedaj so pričeli s kopanjem črnega diamanta. To delo opravlja največja parna lopata na svetu, ki v enem zamahu zagrabi 20 ton premoga. Dnevna produkcija sedaj znaša 2500 ton, ki pa se stalno veča. Pri obratu bo zaposlenih do 400 delavcev, kadar bo razvit do vrhunca.

Senator Bingham se slabo počuti v senatni zbornici

Napadel je preiskovalni odsek in se pri tem opekel. Norris vloži 'disciplinarno' resolucijo

Washington. — Ameriški senat je videl še malo tako burnih debat kot se je odigrala zadnji pondeljek, ko je senator Bingham iz Connecticuta napadel odsek, ki vodi preiskavo lobistov. Nad odsek se je spravil, ker je odkril veliko sled nečednega delovanja senatorja Binghama z zvezi s sestavljenjem carinske predloge.

Ta vzorni senator iz Connecticuta, ki je odprto v službi Connecticut Manufacturers Association, je veliko pripomogel, da bo prišlo do preiskave ne samo giede lobistov, temveč tudi vseh "dollar-a-year" oseb, ki jih ima zvezni trgovski department na plačilni listi. Preiskovalni odsek je odkril, da se nahaja v vladni službi za "dolar letne plače" veliko število zastopnikov raznih podjetniških organizacij in korporacij z edinim namenom, da pridejo v posest gotovih informacij in tudi, da izvajajo večji pritisk na vlado.

Povod za razširjenje preiskave je dal senator Bingham. On si je zadnjo pomlad "izposodil" pri podjetniški organizaciji njegove države velelobista Eyansona v svrho, da je pomagal sestaviti carinsko predlogo. Eyanson prejema deset tisoč dolarjev letne plače od podjetniške organizacije. Bingham ga je zaposlil kot svojega privatnega tajnika, kar je protipostavno, in proti etičnim principom senata.

Ker je preiskovalni odsek jako trdo prijel senatorja Binghama radi njegov nečednega poslovanja s podjetniško organizacijo, je zadnji storil edino pot, ki mu je bila odprta. Napadel je odsek in mu očital, da je nadvse pristranski in da hoče njega persekutirati radi tega, ker podpira Hooverjevo administracijo.

Senatorju Norrisu je očital, da je v preiskovalni odsek namenoma imenoval Carawayja, Blaina, Boraha in Walsha (iz Montane), ki so veliki nasprotniki carinske predloge. Pri zaslišanju se poslužujejo naravnost terorističnih metod, je rekel vzorni senator konektikutskih podjetnikov. To je bil ogenj v strehi. Proti njemu so nastopili vsi prizadeti senatorji, med njimi celo reakcionarni Watson iz Indiane, ki je Binghamu rekel, da njegovih metod ne odobrava ne administracija, ne republikanska stranka in ne dežela.

Caraway je Binghamu zabrusil v obraz, da se skuša skrivati za "smoke-screen" in da se poslužuje enakih metod pri svoji obrambi kot se jih je posluževal prejšnji notranji tajnik Fall. Člani tega odseka so Binghamu očitali, da je skušal s pomočjo konektikutskih podjetnikov naprtiti ameriškemu ljudstvu skoraj 900 milijonov dolarjev v obliki povišane carine, vsoto, ki bi šla v žepe konektikutskih tovarnarjev, ako bi prišla v veljavo carinska predloga kot jo je izdelal finančni odsek.

Senator Norris je zbornico obvestil, da misli predložiti posebno resolucijo proti Binghamu. Kaj bo z njo zahteval, ni tega odprto povedal. Namen resolucije bo lahko "disciplinaren", namreč da senat izreče Binghamu ukor. Možnost tudi obstaja, da bo preiskovalni odsek zahteval, da se tega vzornega senatorja postavi na zatožno klop.

Rezultat tega burnega incidenta je med drugim tudi ta, da je starogardistom padel še tisti up, ki so ga imeli s sprejetjem carinske predloge. V odkritju Binghanovega delovanja — ki je zapopaden v tem, da so velik del carinske predloge sestavili konektikutski tovarnarji — je opozicija dobila v roke najmočnejše sredstvo ne le za poraz predloge, marveč tudi za diskreditiranje Hooverjeve administracije. Obenem je zapečatena tudi Binghamova karijera v senatu.

Nizke plače, veliki profiti

Tekstilni baroni v Marionu in Clinchfieldu bi lahko povišali mezde

New York. — (F. P.) — Ko so delavci v Marionu in v Clinchfieldu zahtevali zvišanje plač za deset odstotkov, so dobili odgovor, da gospodarske razmere prizadetih družb tega ne dopuščajo. Pričela se je stavka, ki je končala z masakrom stavkarjev.

Labor Bureau Inc., ki zbira statistične podatke za razne unije, je te dni dovršil pregled gospodarskega stanja prizadetih tekstilnih družb. Poročilo pravi, da sta obe družbi plačevali velike dividende skozi več let. Marion Mfg. kompanija je lansko leto izplačala dividende v znesku $11.50 na vsako delnico. Čisti profiti po odbitju vseh stroškov in davkov so znašali $85,500.

Clinchfield Mfg. kompanija, ki je v tesni zvezi s prvo, ima še boljši finančni rekord. Lansko leto je izplačala $148,500 v dividendah ali 12 odstotkov na napihnjeno kapitalizacijo, ki znaša tri četrtine milijona. $250,000 je družba apropriirala od "zaslužka" v svrho povišanja kapitalizacije, kar pomeni, da so podjetniki vložili v podjetje le del kapitala, drugi del so pa prispevali indirektno delavci. Od vse vsote vlečajo dobiček seveda le podjetniki.

Delavci v Marionu in v Clinchfieldu zaslužijo povprečno $10.-84 na teden. Pred stavko so delali 65 ur na teden, sedaj delajo deset ur dnevno in pet dni in pol na teden. Razmere v teh dveh mestih so na splošno enake kot v vseh ostalih tekstilnih tovarnah na jugu. V nekaterih krajih so celo slabše, v gotovih izjemah so nekoliko boljše. V najboljših slučajih prejemajo delavci beraške mezde.

Vdove težije družbe za odškodnino

Zahtevajo po $50,000 za ponesrečene soproge

New York. — (F. P.) — Pet vdov toži Foundation kompanijo za $250,000 kot odškodnino za ponesrečene soproge, ki so izgubili življenje v predoru pod Hackengacko. Radi defektivne opreme sta preteklo poletje nenadoma udrla v predor blato in voda. Življenje petih "sandhogov" je vztrepetalo in 18 otrok je ostalo brez očeta.

Unija predornih delavcev je skušala izposlovati vladno preiskavo nesreče. To se do sedaj še ni izvršilo, ker newjerseijske oblasti se očividno dosti ne zanimajo za nesreče pri delu.

V mestu New Yorku so predorni delavci v mezdnem gibanju. Zahtevajo $6.50 za osemurno delo. Kljub temu, da so delavci kompletno organizirani, prejemajo le 55 centov na uro in delajo deset ur dnevno. Pred nekaj tedni je prišlo do stavke, ki se je končala z obljubo tamanitske mestne vlade, da bo skušala prisiliti kontraktorje, da pristanejo v unijske zahteve.

Čikaška prohibicija

Chicago. — Federalni prohibičniki so meseca septembra zaplenili 110 žganjarskih kotlov v Chicagu. Poleg tega so zaplenili za $275,880.66 druge lastnine v zvezi z izdelovanjem pijače.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 31-29), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Mussolini v Ameriki

Naivni povprečni Američan, ki prisega na biblijo, demokracijo in svobodo, ni nikoli sanjal, da Mussolinijeva pest sega tudi v Ameriko. Italija je sicer bližje kakor Kitajska, ali z ozirom na vse praktične svrhe je Italija lahko na Kitajskem ali Kitajska v Italiji — kolikor se povprečni Yankee briga.

Te dni pa je prišlo razočaranje. Marcus Duffield je v novemberski številki "Harper's Magazina" posvetil z mogočno lučjo na Mussolinija v Združenih državah. V članku "Mussolini's American Empire" je bil povprečni Američan informiran, da Mussolini ne diktira samo v Italiji, pač pa tudi v sleherni italijanski koloniji v Ameriki.

Duffieldov članek pokazuje, da Mussolini kontrolira ne le italijanske imigrante, temveč tudi ameriške državljane italijanskega pokoljenja, to je v Združenih državah rojene Italijane. Fašistična liga v Ameriki, Mussolinijeva politična organizacija v tej deželi, postavlja sodišča in šole za Mussolinijeve ameriške podanike in celo iztirjava davke od ameriško-italijanskih samcev. Italijanske naselbine so polne fašistovskih agentov, ki pod pritiskom bojkota in intimidacije zatirajo italijanske protifašistovske organizacije in zganjajo deco v fašistovske šole. Mussolinijevi agenti in špioni so osvojili največjo italijansko podporno organizacijo "Sinovi Italije" in kontrolirajo vse italijanske liste v Ameriki, razen dveh. Le čikaški socialistični dnevnik "Il Nuovo Mondo" in Carlo Trescov "Il Martello" še vodita boj proti fašizmu. Vse drugo je že padlo. Fašisti kontrolirajo tudi italijanske profesorje, učitelje, artiste in podjetnike v Ameriki; malone vse trgovce in bankirje so z bojkotom privezali nase.

Duffield dalje opisuje diabolski proces, s katerim Mussolini terorizira italijanske imigrante v Ameriki. Kogar ne more dobiti direktno s svojimi tukajšnjimi agenti, jih navija indirektno potom njihovih sorodnikov v Italiji. Mnogi navdušeni antifašist je že omahnil, ko je prejemal pismo za pismom od svoje matere, očeta ali brata v Italiji z milimi prošnjami, naj odneha, ker ga fašisti tamkaj mučijo zaradi njegovih "grehov". Niti eden Italijan v Ameriki, ki ima ženo in otroke v starem kraju in jih noče naravnost zavreči, se ne upa tukaj nastopiti proti fašizmu.

Razkritje o Mussolinijevem imperiju v Ameriki je seveda razkačilo stoprocentaške patriote. Najbolj jih jezi, ker Mussolini šteje naturalizirane in tu rojene Italijane za vojaško rezervo svoje armade in jih takoj vtakne v vojaško suknjo, če pridejo v Italijo na obisk. Zadeva je prišla pred senat in obeta se preiskava ter diplomatična akcija.

Amerika lahko hitro naredi konec temu škandalu, če hoče. Mussolinijeve prste, kolikor jih ima tukaj, je treba odsekati na trimiljski meji Atlantičnega oceana. To pa toliko bolj zaradi tega, da ne bodo drugi tirani posnemali Mussolinija in skušali doseči svojih bivših podanikov ter njihove dece v tej deželi.

Ameriška delavska federacija je po svojih voditeljih protestirala pri predsedniku Hooverju proti odstavljenju Johna P. McLaughlina, kolektorja davkov v San Franciscu. McLaughlin je bil odstavljen in na njegovo mesto je imenovan neki Alf Oftedal. Predsednik Ameriške delavske federacije Green se zelo huduje zaradi tega, češ, da je bil McLaughlin naklonjen organiziranemu delavstvu, dočim Oftedal ni.

Tak je rezultat "nestrankarske politike", ki jo uganjajo fosilni voditelji federacije. Najprej izvolijo "prijatelja", potem pa, ko jim "prijatelj" obrne hrbet in dobro zagode, se pa jeze in protestirajo. Perfektni jackassi!

"Zaupaj vuse in svoje kljuse" je dober ljudski pregovor. Delavec mora spoznati, da je on sam sebi najboljši prijatelj. In čim prej se delavec potrudi, da bo več znal, da se izobrazi in usposobi za samostojno politično, gospodarsko in kulturno akcijo, tem prej bo na konju. Ne zanašaj se, brate, na "prijatelje"!

Glasovi iz naselbin

Slovenski dom

Milwaukee, Wis. — Že zopet smo stopili za eno veliko stopnjo naprej. Predsednica društva Sv. Ane št. 173, mrs. Anna Spende nas je presenetila z naznanilom da je njih društvo sklenilo, da postane delničar Slovenskega doma. To je že **dvajseto društvo**, ki je postalo član te že velike in še rastoče organizacije. Katero bo "next?"

Delničarka mrs. Antonia Vičič je že tudi položila dar Slovenskemu domu na altar, s tem da je izpolnila apel organizacije in pridobila Franka Kendo in John Plautza kot delničarja. Vzela je še tudi nadaljnih 5 obveznic, katere upa, da bo kmalu zopet izpolnila.

Joe Štampfelj je tudi zopet enega pridobil, Theo. Krepušča. Vidmar in Matoh pa Franka Zrimška. Vsi ti so podpisali 7 novih delnic.

Za danes se od strani družbe Slovenski dom še priporoča delničarjem, delničarkam, društvom in Slovencem sploh, da pridejo v nedeljo 3. novembra v South Side Turn dvorano, kjer bo ženski pevski klub "Zarja" proizvajal s sodelovanjem ostalih slovenskih pevskih društev popoldne koncert. Zvečer bo uprizorjena igra "Dnevnik."

Od te prireditve bo šel čisti dobiček Slovenskemu domu. Pomagajmo zato, da bo ta pomoč kar najbolj uspešna.

Joe Matoh, tajnik S. D.

Naša mačka

Milwaukee, Wis. — V Prosveti sem čital črtico o mačkah in pri tem sem se spomnil na nek dogodek, ki se je pripetil pri nas. Imeli smo lepo mačko, ki je pridno lovila miši, včasih pa se je spravila nad mleko in druge stvari, ki so ji ugajale. Nekega dne pa se je pokazala njena nepoštena natura. V hiši smo imeli kanarčka, dobrega pevca, ki je stal $8. Mačka je večkrat poželjivo gledala ptiča in tuhtala, kako bi ga dobila v svoje kremplje. Prilika je prišla, ko sta nekoč ostala sama v hiši. Skočila je h kletki ter toliko časa opletala tam okrog, da je odprla vratca, nakar je pograbila ubogega ptiča in zbežala z njim. Ko je bila že zunaj hiše smo jo zapazili in stekli za njo, a bilo je že prepozno. Mačka je zbežala pod hišo in tam požrla ptiča. Nato smo sklenili, da jo kaznujemo za njen zločin. Dobili smo "rablja" Kumpa, ki se je odločil, da jo obesi. Res jo je privezal na vrv in jo močno potegnil, pri tem se je pa vrv utrgala in mačka je pobegnila. Doma je imela mačka tri mladiče, vendar je ni bilo dva dni na spregled, tretji dan smo jo pa videli, ko je skočila skozi okno z enim mladičem, pozneje pa je prišla še po druga dva. Ko je vse odnesla, je nismo videli nikdar več. To je tudi dokaz, kako mačka skrbi za svoje mlade. Ko je videla da ni pri nas več obstanka za njo, je pobrala vse svoje mladiče in izginila.—**Joseph Ule.**

Avtomobilska nesreča

Muskegon Heights, Mich. — Dne 15. septembra se je smrtno ponesrečil član št. 266 SNPJ Anthony F. Crocker, ko se je prevrnil avtomobil, v katerem se je vozil in je on tako nesrečno padel, da si je zlomil vrat in je bil na mestu mrtev. Njegov tovariš in lastnik avtomobila, ki je tudi član našega društva, ni bil poškodovan razen par malih prask.

Pokojni je bil star 19 let in je bil jako miroljuben mladenič. Član našega društva je bil nekaj manj kot tri mesece, vendar je jednota plačala celo posmrtnino materi pokojnega in tudi društvo mu je kupilo krasen venec v zadnji pozdrav.

Rojaki, ki še niste člani SNPJ, tukaj je zopet en zgled, kako jednota skrbi za svoje člane in njihove dediče v slučaju bolezni nesreče ali smrti. Pristopite v jednoto sedaj v jubilejnem letu, ko je pristopnina prosta, kajti nihče ne ve, kdaj ga zadene nesreča, ki nikoli ne počiva.

Sorodnikom pokojnega izrekam v imenu društva sožalje.

Anton Pavlin, tajnik.

O tem in onem

Livingston, Ill. — Dne 23. oktobra je padal sneg ves dan in mrzlo je bilo. Na cesti sem opazil ljudi s kislimi obrazi in tudi mene se je polotila čemernost. Srečal sem Anton Martinjaka in Frank Domevška, ki sta me vprašala, zakaj se tako kislo držim, in me povabila s seboj. Povabilo sem seveda z veseljem sprejel in zabavali smo se tako, da je čemernost dneva kmalu izginila.

Pred kratkim sta se tu poročila Anton Bevc in Terezija Komac. Na svatbi, kjer nas je bilo navzočih več prijateljev, smo se dobro imeli. Novoporočencema želim obilo sreče na poti življenja.

Delavske razmere so tukaj zelo mizerne. Na dva tedna napravimo komaj tri ali štiri šihte in to traja že nekaj let. To je tudi vzrok, da smo finančno slabo podkovani.

Čitateljem Prosvete v drugih državah bi priporočal, da naj zasledujejo boj 12. rudarskega distrikta z Lewisom. Vesti o tem boju so večkrat priobčene v Prosveti. Kako bo vse to končalo, bo pokazala bodočnost, gotvo pa je že, da ako bo distrikt zmagal, se bodo razmere v rudarski organizaciji spremenile.

Anton Wočko.

Izjava

Milwaukee, Wis. — Podpisani direktor Slovenskega doma v Milwaukee s tem izpolnujem zahteve izredne direktorske seje, ki se je vršila v četrtek 24. oktobra zaradi mene. Očitalo se me je, da sem storil velike napake, ker sem kupil poleg zemljišča Slovenskega doma loto, na kateri sem že pričel zidati poslopje, v katerem mislim postaviti prodajalno, svoje stanovanje in stanovanjske sobe za v najem. Kadar bo stal Slovenski dom, pa mislim preurediti za hotel. To pišem, da se opravičim pred javnostjo direktorjem in delničarjem Slovenskega doma.

Pravijo, da sem velik grešnik, ker mislim tam zidati svoje poslopje, ne da bi zato prej vprašal svoje tovariše direktorje. To se mi še sanjalo ni, da bi temu kdo nasprotoval. Jaz mislim, če bom tam postavil poslopje, da bo to dalo Slovenskemu domu še lepše lice, če bo tam stal. Ker se boji direktorij, da bo to škodovalo pri prodajanju delnic in da se jih je že sedaj nekaj izrazilo, da bi kupili delnice, pa zato nočejo, ker je Slovenec tam kupil in zida poslopje. Toda to oni najbrž ne slutijo, to je samo prazen izgovor. Oni v resnici ne mislijo, da bi to škodovalo Slov. domu.

Mi poznamo več takih izgovorov, ko smo hodili okrog prodajat delnice. Prvi izgovor je bil: Ilirija, drugi: nimate še nikjer nič, tretji: ko ne bi bili kupili tam zemljišča, in tako naprej. Sedaj pa, ker Slovenec tam zida, pa mislim, da bi menda raje videli, ko bi kakšen jud tam postavil svojo "junk šapo." Takih je seveda malo in še tisti tega ne mislijo, kar govore. Več jih je pa, ki so drugega mnenja, namreč, če bi se tam okoli več Slovencev naselilo, lepša bi bila okolica Slovenskega doma.

Torej, prosim vas cenjeni rojaki in sploh delničarji Slovenskega doma, če veste vi bolje kaj pride v bodoče, kakor jaz, povejte mi in dajte mi nasvete, ki jih bom prav z veseljem sprejel, osebno ali pismeno. Samo na izmišljenost in "kikanje" jaz ne bom odgovarjal. Delal bom pa še zmiraj za Slovenski dom in združevanje slovenskega naroda v Ameriki. Ker sem Slovenec, smatram to za svojo dolžnost.

Louis Rozman.

Porota oprostila ubijalca

New Waterford, Canada. — Vladni uradnik L. J. Corbett, ki je ustrelil mladega fanta Bennyja Bonaviskyja in o katerem dogodku sem pred par dnevi poročal Prosveti, je bil na sodišču oproščen krivde. Porota, pred katero se je vršila obravnava, je izrekla, da je bil uboj upravičen, ker se je Bonavisky zoperstavil uradniku in se hotel pretepati z njim.

Poročevalec.

Poročilo zastopnika

Farrell, Pa. — Pred kratkim sem bil obveščen, da je moja žena nenadoma zbolela. Odšel sem k svoji družini in ostal tam pet dni. Zdravje se ji je med tem časom nekoliko zboljšalo in sem se zopet podal na svoje potovanje. Najprej sem obiskal naselbino Bessemer, kjer me rojaki vselej lepo sprejmejo in mi gredo na roke. To pot sta se posebno izkazala mr. in mrs. Mravlak, kjer sem bil dobro postrežen in sem dobil tudi prenočišče, za kar jim lepa hvala.

Iz Bessemerja sem se podal v Pittsburgh in se ustavil pri mrs. Sikovšek. Tukaj večkrat dobim moja pisma, kakor tudi postrežbo. Ko sem se poslovil od družine, so me povabili na jih obiščem v nedeljo, 20. oktobra, povedali mi pa niso, kaj pravzaprav nameravajo. Odpeljali smo se do Union postaje, kjer smo se ločili jaz pa sem se odpeljal proti Libraryju. Rojaki so me tudi tu dobro sprejeli in neki prijatelj me je povabil, da naj se na 3. nov. oglasim pri njem na kosilu. Povabila prav gotovo ne bom pozabil; kaj vse bo takrat, bom pa poročal pozneje, ker pregovor pravi, da ni dobro že vnaprej se zanašati na medvedovo kožo.

Anton Zidanšek, zastopnik.

S pota

Za časa mojega bivanja v Duluthu, Minn., sem bil poročal v Prosveti o raznih dogodkih, o katerih sem zvedel direktno od rojakov, ali pa sem bil o njih pismeno obveščen, nekatere vesti pa sem črpal iz lokalnega časopisja.

Sedaj se nahajam na Elyju, Minn. Tukaj večkrat obiščem ponesrečena rojaka v bolnici. To sta Matt L. Kapša in Peter Arko. Ponesrečila sta v neki nezgodi. Zdravje se jima sedaj vrača.—Dne 27. oktobra je smrtno ponesrečil 22-letni mladenič John Pušavec, podomače Štrukljev iz Cerkljanske fare na Gorenjskem. Pokojni mladenič je bil rojen na Elyju, Minn., in je bil član SNPJ, društva št. 20. Za njim žalujejo starši, dva brata in tri sestre. Pušavčevi družini moje iskreno sožalje!

Glavni tajnik JSKJ in član SNPJ brat Joe Pishler se je pred par tedni podvrgel operaciji v Duluthu, Minn., in se je sedaj po večtedenskem bivanju v bolnici spet povrnil na dom. Prva novica je bila dokaj žalostna, sedanja pa je razveseljiva za mnoge njegove prijatelje in znance širom dežele. — Naj še omenim, da so v teh krajih kot drugod nesreče z avti na dnevnem redu. Veliko ljudi se poškoduje in mnogo jih smrtno ponesreči.

Matija Pogorelec.

Naznanilo

Sheboygan, Wis. — Vsem tistim rojakom, ki si hočejo izposoditi knjige iz Knjižnice kluba JSZ, se naznanja, da se sedaj knjižnica nahaja v prostorih rojaka J. Spehdala, 1217 S. 8th street, in ne več v Fludernikovih prostorih. Knjige si lahko izposodite ob nedeljah od 10. do 12.

Rojaki, poslužite se prilike, sezite po knjigah.

A. D., tajnik.

Smrtna kosa

W. Frankfort, Ill. — Dne 20. oktobra je tukaj umrl John Podbevšek, član št. 313 SNPJ, v starosti 42 let. Pokojni je bil rojen v vasi Št. Ožbolt, Jugoslavija. Tukaj zapušča soprogo, sina in hčer, dva bratranca in sestrično, v starem kraju pa brata in sestro.

Lepa hvala vsem, ki ste pokojnika spremili k zadnjemu počitku.—**M. Miekush.**

Vabilo na sejo

Cherokee, Kans. — Vabim vsa tukajšnja društva SNPJ, spadajoča k Federaciji društev SNPJ, da se udeleže v velikem številu ustanovne seje novega angleško poslujočega društva dne 3. novembra v Cherokeeju ob 2. popoldne.

John Telban, član društva 105.

LISTNICA UREDNIŠTVA

A. L., Johnstown, Pa.: V zadevi odškodnine se obrnite na vojni department v Washington, kjer boste dobili potrebne informacije.

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S.N.P.J.

"Rodila se je miška...."

Cicero, Ill. — Grmelo je, bliskalo se je, gore so se tresle in rodila se je miška. — Kako nestrpno smo pričakovali velikega razkritja in defravdacije v J. Lokarjevih dopisih in razkrivanjih v "Proletarcu." Že smo mislili, da bo deveta redna konvencija ovržena in da bomo morali imeti izvanredno konvencijo. Mislili smo, da so stari gl. odborniki razpolagali s tisočaki jednote ali s svojim denarjem za podkupnine in kupovanje glasov sebi v prid. In kaj smo zvedeli? Nič. Navsezadnje je mislil le neki "lobist" "Lindyja" za nos potegniti, ali pa sebi v korist delati reklamo. Gotovo J. Lokarju ne smemo zameriti, ker vemo, da je bil prvikrat delegat, ampak sčasoma se bo vsega privadil in bo videl, da lobisti" so bili še na vsaki konvenciji do sedaj in bodo tudi v bodoče. Eno napako je "Lindy" naredil, ker ni $50 vzel in ostal v nasprotni stranki.

Kako kakšen "lobist" pride v Chicago iz Clevelanda v spalnem Pullmanovem vozu, z avtobusom ali aeroplanom, za to se članstvo ne zanima; plačal je itak sam. Ako agitira za katerega bivših gl. odbornikov, ali kandidata v gl. odbor, kateri bi šel mogoče njemu na roko pri njegovi kupčiji, nas tudi nič ne briga, briga nas pa, kje in kako bo naš jednotin denar investiran.

Na prvi mah se je čitalo v "Lindyjevem" razkrivanju, da sta s petdesetaki razpolagala gl. predsednik ali gl. blagajnik, ker sta bila v opoziciji, nazadnje smo pa zvedeli, da dotična oseba še delegat ni bila. Tudi se mi čudno zdi, da hoče urednik Prosvete imeti priče, katere so slišale dotičnega "lobista," da je podkupoval br. Lokarja. Zakaj neki? Saj bi vendar nič ne spremenilo na celi stvari, ker dotična oseba *ni* bila oficielno na konvenciji.

Kadar bo "Lindy" zopet kaj "razkrival," naj dela bolj previdno, da ne bo sam sebe in časopise pripravil do fiaska.

Frank Stonich, član društva 449.

Tri hrvaške deklice zgorele

Chicago. — Tri male deklice, hčerke Johna Matijevića, so v torek zgorele, ko je ogenj učinil malo hišico v bližnjem Hodkinsu. Ogenj je povzročila eksplozija v kuhinji, ko je Matijevičeva žena podkurila v peči s petrolejem. Matijević je rešil ženo in najstarejšega 11-letnega sina, katerim je bila obleka v plamenu. Odvlekel ju je na plano. Ni pa mogel rešiti treh deklic — petletna Mary, triletna Gertrude in Virginija, stara 9 mesecev — ki so ostale v goreči leseni hiši, ki je pogorela do tal. Matijevičeva žena in najstarejši sin John sta bila odpeljana v bolnišnico v Hinsdalu. Matijević je strojevodja v kamnolomu Hodkins.

Akcija v prid starim delavcem

New York. — Razne organizacije, ki delujejo za starostno pokojnino, prirede večje število shodov v Buffalu, Rochesterju, Syracusu, Utici in v Albany v prizadevanju, da pridobe tudi državne zakonodajce teh mest za starostno zakonodajo. Na shodih bodo govorili Abraham Epstein, Florence Kelley, James A. Lynch in drugi. Predloga za starostno pokojnino bo predložena meseca januarja ko se snide državna legislatura k zasedanju.

Karolyi dobil vstop v Ameriko

Washington, D. C. — Državni department se je končno premislil in dovolil grofu Karolyiju in njegovi ženi, da smeta posetiti Združene države. Celih šest let ni smel Karolyi proti pod pretvezo, da je "nevaren revolucionar". Karolyi je bil predsednik ogrske republike pet mesecev.

Rudarji se združili

Scranton, Pa. — Ako je združenje dobro za velike korporacije, mora biti koristno tudi za delavce. Na tem principu so rudarji Glen Alden in Wilkes-Barre & Lehigh Coal kompanije združili pritožbene odbore obeh družb. Združeni odbor šteje 84 članov, reprezentira 21 rovov in 23,000 rudarjev.

Velika socialna nevarnost

V tretjem stadiju je izložen napadom vsak organ, vsak del ogroženega telesa. Možgani, hrbtni mozek in srce najčešče podležejo vztrajnim napadom pozne sifilis. Higijensko in zmerno življenje sicer pomaga bolniku, da se podaljša doba latentnega (skritega) bolezenskega stanja in odgodi nastop tretjega stadija, vendar se nikar ne varajmo, da bo organizem dokončno, brez vnanje pomoči, brez temeljitega zdravljenja sam premagal nestvora v svoji notranjosti; le malo bolnikov je tako srečnih, premalo, da bi bolnik tvegal svoje zdravljenje. Mnoge ljudi je varljiva nada, da bodo ozdraveli s telovadbo, dijeto, kopanjem in podobnimi merami, zapeljala k temu, da so zanemarili smotreno zdravljenje. Taka sredstva so koristna, vendar ne dajejo telesu toliko moči, da bi samo zatrlo sovražne kali. Kdor zboli za legarjem, škrlatinko, ošpicami, pljučnico in za drugimi nalezljivimi boleznimi, more upati, da bo ozdravel tudi brez zdravljenja, zgolj s silo obrambnih telesc svojega organizma. Pri sifilis pa tega ni: obrambna vojska našega telesa (krvna telesca, antitoksini i. dr.) je tu preslabotna.

Sreča je za nesrečneže, ki zbole za to boleznijo, da danes skoraj ni bolezni, pri kateri bi medicinska veda tako napredovala kakor pri sifilisu. Hvala gre predvsem poizkusom z živalmi; tu so preizkusili droge, ki odstranijo sifilis v njenem zgodnjem stadiju, v nekaterih primerih pa celo v kroničnem stanju. Pri ostalih ta zdravila navadno uničijo toliko kali, da je posihmal lažje držati bolezen na vajetih tja do smrti; zniža ali dokončno odstrani se tudi nje nalezljivost.

Toda — ni ga sredstva in zdravljenja, ki bi hitro končalo to usodno nadlogo. Zdravljenje zahteva v zgodnjem stadiju najmanj dve ali tri leta; temu še prištej eno ali dve leti opazovanja, ko ne sme bolnik kazati nobenih bolezenskih znakov in njegova kri mora dajati negativne reakcije. Temeljito zdravljenje, ki ga izvršuje samo vešč, dober zdravnik s pomočjo bolnika samega, vodi v veliki večini primerov k popolnemu ozdravljenju, tako da se lahko brez škode oženi ali omoži. Daljše in skrbnejše zdravljenje in opazovanje zahtevajo kronični stadiji; pa tudi v tem pogledu zaznamuje medicinska veda lep napredek. Mnogemu lahko pomaga; tudi če ne more doseči popolnega ozdravljenja, se vendar lahko bolezen znatno ublaži in olajša celo v primerih, ki so se videli še pred nekaj leti popolnoma brezupni.

(KONEC)

NAJSTARŠI DENAR

V najstarših egiptskih tekstih, namreč iz piramidske dobe, nahajamo kot vrednotilo enoto "šet", po kateri je znašal zaslužek 2 šeta. Po matematičnem papirusu rhind-u je zalegla enaka teža zlata 12, srebra 6, svinca 3 šete. Weill je v Revue de l'Egypte ancienne II spoznal v šetu nekakšno "unite de compte", ki je baje teoretična. Sottas in Chassinat sta prvaskovala naziv "shait-monnaie". Chassinat pri tem domneva, da je šet izpočetka pomenil medenico, kesneje enolično množino kovine. Vse namreč kaže, da je beseda v stari in srednji državi predstavljala določeno, zmeraj enako ime vobče uporabljivo vrednotilo. Vsekakor ima marsikaj zase Weillev nazor, da šet predočuje pol zlatega obroča, ki nam je znan iz mnogih uteži stare države. Utežni sestav zlatega obroča gine bolj in bolj izza nove države, tudi šet se redči. Umikata se sistemu kite-deben, označenemu z mezopotamskim utežnim sistemom, ki morda poteka iz egipto — feniškega okrožja. Posebno pomembnost pa daje šetni enoli to, da se jamči njegova polna vrednost s pečatom. Ako je stvar taka, je to novi: obetavni pričetek z garantiranimi vrednotili, torej s pristnim denarjem, je obtičal in se nadomestil z menjalnimi metodami, običajnimi pri manj iznajdljivih, a tem podjetnejših sosedih, dokler se niso iz grškega območja v zadnjem stoletju pred Aleksandrom uvedli pravi penezi. Pomislimo na zgodovino abecede; že v 4. tisočletju so v Egiptu našli nje osnovno misel, za egiptščino pa se je dosledno porabila stoprav po ovinku preko feniške ter iz nje izvedene grške pisave v krščanskem času, v koptovski abuki. To vprašanje sta obdelala Schaefer in Sethe.

Ameriško življenje

23.

Na sodniji je pokalo

Čudne reči so se godile tistega dne na sodniji za pokvarjeno mladino, kjer predseduje sodnik John H. Lyle.

Najprvo je saržent Frank Green prignal na sodnijo sedem dečkov, ki so igrali žogo na cesti.

"Že spet," se je raztogotil sodnik. "Ta teden ste aretirali že dvesto dečkov brez kakega poštenega vzroka in jaz jih moram izpuščati. Da bo enkrat konec tega, odrejam jaz, sodnik Lyle, da boste danes vi, Frank Green, aretirani zaradi tega, ker aretujete deco brez vzroka. Tajnik Quin, napišite odlok aretacije."

Eno uro kasneje, ko je Green še vedno postopal naokrog nearetiran.

"Tajnik Quinn, ali ste napisali odlok za aretacijo sarženta Greena?"

"Ne še, ker nimam časa."

"A tako! Takoj boste imeli čas. Deset dni zapora, tajnik Quinn, ker ste utaliili sodišče!"

Vesti iz Jugoslavije

ROCES PROTI PETIM SLOVENCEM V PULJU

(Izvirno.)

V pondeljek 14. oktobra je v lju pričel proces proti petim rskim omladincem. Proces se i pred izrednim tribunalom zaščito države. Obtoženi so 20 ni Vladimir Gortan, 24-letni itale) Živko Gortan, 19-letni šan Ladavac, 16-letni Alojzij davac in 22-letni Viktor Ba-, da so 24. marca t. l. v okoli- Pazina na dan fašističnih vo- v (plebiscita) iz gozda stre- li na dve skupini volilcev ter rtno ranili fašista Tuhtana, je poškodbam podlegel. Napa- so bili izvršeni na dveh kra- : V Monte Casunu in Stran- Lungo. V dvorano telovadni- ljudske šole, kjer se razprava i, so postavili veliko železno tko, v kateri so po predpisih lijanskega kaženskega posto- nja zaprti obtoženci med raz- avo. Po aretaciji na podlagi nničenj so obtožence odpeljali Rim in pred štirimi dnevi v lj. Na razpravo so jih pri- jali z oklopnim avtomobilom. edsednik tribunala general ristiani je novinarjem izjavil, se bo sodna obravnava vršila skrajšanem postopku, ker je kazno gradivo zelo pregledno rano in urejeno. Sodni senat ri šest sodnikov, med kateri- je eden poslanec. Obtožencem bilo dovoljeno, da so se tik d razpravo sestali z zagovor- ci. Izredni tribunali obsojajo vadno le na smrt.

O poteku razprave poročajo lijanski listi: Vladimir Gor- priznava, da je 24. marca lal 8 strelov v zrak, zagovar- se pa, da ni hotel nikogar ra- i niti ni nikogar zadel. Tudi šan Ludavac priznava, da je lal iz puške tri strele v zrak, čim njegov brat zanika, da bi eljal. Viktor Bačar priznava, je sodeloval pri akciji, ki je ela samo namen preprečiti hod volilcev na sodišče. Koli- je na teh izpovedbah resnice, težko dognati, ker k razpravi bil dopuščen noben inozemski vinar. Listi poročajo, da je dnarodna protifašistična liga Parizu, ki ji načeluje znani pi- elj Barbusse, izdala za kultu- svet oklic, v katerem poziva , da poskusijo z vso silo iztr- i iz rok smrti pet mladih — dolžnih — mladeničev. Delati treba hitro, ker bo smrtna zen, ako bo izrečena, izvršena eku 12 ur. Izrečena bo pa naj- že v torek 15. t. m.; protesti- o naj vsi, kakor morejo in jo.

Štukelj, Sedej in Klopčič izpuščeni

Ss. Mile Klopčič, Ciril Štukelj Lojze Sedej, ki so bili areti- i po nalogu iz Beograda, 9. m. in so bili odpeljani v Beo- d 10. t. m., so bili na inter- cijo sodruga Antona Krista- v Beogradu takoj izpuščeni. eraj v torek 15. t. m. so že speli v Ljubljano in bili od tajnjih sodrugov z veseljem zdravljeni.

amomor in zopet samomor....

Iz vseh mest v Jugoslaviji po- ajo o samomorilski epidemi- Iz Zagreba n. pr. poročajo, že dolgo ni minil dan, da bi bil zabeležen vsaj poskus sa- mora.

Tudi v Ljubljani ni boljše. maj je minilo par dni, kar je Viču skočil pod vlak neki ampuž, že mu je sledil njegov ski tovariš Tone Terglav, roj. 1908 in stanujoč na Viču. To- Terglav je bil izučen klepar, ndar tega poklica ni izvrševal, pak se je od časa do časa u- arjal z različnimi posli. Zad- t čase je bil zaposlen pri neki kajnji tvrdki kot polagalec rketov, Ivanu Narobetu iz No- vasi, s katerim sta še danes lagala parkete je pripovedo- l, da se bo odpeljal k stari ma- i na Štajersko, ker je obole- tega ni storil. Odpeljal se je vtobusom na Vič in med pot- pravil, da se poslednjikrat vo- Od končne postaje avtobusa cerkvi je odšel proti Novi si, in stekel proti prihajajoče- tovornemu vlaku. Lokomoti- a je udarila od zadaj po gla- a zasukala in mu odrezala nogi v stopalu. Truplo se je kotalilo še nekaj metrov med tračnicami. Komisija je odredila, da se poberejo truplo in razmetane kosti po progi v rakev ter da se truplo odpelje v mrtvašnico na viškem pokopališču.

Smrtna nesreča z zastrupljenjem

Ljubljana, 14. okt. 1929.

Včeraj zjutraj se je dogodila v garaži Jugo-Steyra na Frankopanski cesti v Spodnji Šiški velika nesreča, ki je zahtevala tragično smrt 24-letnega delavca Janeza Berčiča, očeta enega otroka iz Črnuč in 20-letnega mehanika Janeza Bizovičarja iz Spodnje Šiške. Imenovana dva sta v noči od sobote na nedeljo imela službo in čistila mestne avtobuse, ki so tu v garaži. Delala sta tu do 3 h. zjutraj. Mesto, da bi šla spat domov, sta ostala v garaži, se vlegla v enega od štirih avtobusov, ga pognala, da se ogreje, nato pa zaprla, ali premalo. Zaprla sta tudi popolnoma avtobus. Ker je bil motor še v pogonu, se je začel razvijati ogljikov monoksid, ki je oba v spanju omamil, zastrupil in končno tudi usmrtil. Zjutraj ob 6. uri jih je našel sluga tovarne Simčič v avtobusu mrtva. Obsestil je svojega šefa in nato policijo ter reševalno postajo. Trije zdravniki, injekcije in umetno dihanje, vse skupaj ni niti tekom dveh ur spravilo nesrečneže k življenju. Policijski zdravnik dr. Avramovič je moral ugotoviti smrt. Na dovoljenje policije sta bila oba odpeljana na svoj dom, odkoder se je včeraj vršil pogreb. Tako je končalo vsled neprevidnosti dvoje mladih življenj.

Vožnja v smrt

Maribor, dne 14. okt. 1929.

Naše mesto je že od sobote vse pod vtisom strašne avtomobilske nesreče, ki ji ni primera v analih naše policije in ki je zahtevala doslej že tri žrtve; četrta pa leži že peti dan v nezavesti.

V petek zvečer se je odpeljal namreč tukajšnji trgovec Franc Vrhunc z davčnim nadoficijalom v pok. Janezom Cerkovnikom in njegovo soprogo Josipino ter soprogo profesorja Maksa Pirnata Anico na kratek izlet v Razvanje. Krog pol 11. so se vračali v mesto ter privozili z brzino 70 km na-Kralja Petra trg v Mariboru. Tu je stražnik dal znamenje Vrhuncu, ki je šofiral, da naj zmanjša brzino. Ta je zavrl, ali avto je začelo zanašati in vozač je izgubil oblast nad njim. Avto je bil baš na mostu. Z desne strani je vrglo avto na levo, kjer je zavozil na hodnik in se zadel v betonsko ograjo mostu. Zadaj sedeči Pirnatovo in Cerkovnikovo je vrglo 25 metrov globoko v strugo Drave, kjer sta obležali popolnoma razbiti-mrtvi. Cerkovnik in Vrhunc pa sta butnila ob okvir obrambnega stekla, da sta si prerezala glavi in obraze. Cerkovnik je umrl kmalu po prevozu v bolnico. Vrhunc pa je bil operiran, vendar ni upanja, da ostane pri življenju. Pirnatovo in Cerkovnikovo so našli v strugi Drave razbiti, da jih je bilo težko poznati. Policija je takoj uvedla drakonične mere proti avtomobilistom, ki bi se ne držali predpisov. Za vsak najmanjši prestopek bodo avtomobilisti v okrožju mariborskega deželnega sodišča kaznovani z zaporom do 30 dni. Odvzeto jim bo tudi dovoljenje vožnje in šoferska legitimacija.

Drobne vesti iz Jugoslavije

Vsi bani so prišli v Beograd, da tu prisežejo. Imeli bodo tudi skupno konferenco, da se razgovore o skupnih zadevah. Take konference bodo imeli večkrat.

Ob Drini se vrše veliki manevri naše vojske. Uporabljajo se vse vrste orožja, letala, radiotelefonija, golobi in psi.

Beograjski bolnici, ki je bila nedavno otvorjena je darovala Lady Candri, ki je bila tu na čelu angleške deputacije, 5000.— funtov (t. j. l. 400,000.— dinarjev).

Novinarski dom v Beogradu bo po dolgoletnih naporih Novinarskega društva vendar zgrajen. Občina je že dala prostor na razpolago. Nahajal se bo v Frankopanovi ulici 28, meri 840 m² in je vreden štiri milijone dinarjev.

Sneg v južnih krajih. Iz južnih pokrajin zlasti iz Črne gore, Sandžaka in Skoplja, poročajo, da je zapadel mestoma celo do pol metra debel sneg. Po zadnjih solnčnih izredno toplih dneh je zavladal sedaj pravi zimski mraz.

Tudi Zagreb je dobil športno letalo. — Na letališče v Borongaju je dospelo prvo civilno športno letalo za pilotsko šolo, ki se otvori v Zagrebu. Za to šolo se je priglasilo že osem oseb, med njimi tudi nekaj dam. Letalo bo tudi zračen taksi in bo vozilo iz Zagreba v poljubne kraje za 7.— Din na km za osebo.

O naših krajih, zlasti o Boki Kotorski, je izjavil baron Lyonel Rotschild, ki je obiskal na svoji jahti Dalmacijo, da jih bo prihodnje leto zopet posetil, ker se mu zde tako lepi, kakršnih še ni videl v svojem življenju.

Ministrski predsednik general Živkovič je daroval svoji rojstni vasi Negotinu te dni o priliki svoje obiska za ustanovitev bolnice, ki je še nimajo dedičino, 70,000 dinarjev, ki jo je prejel po svojem očetu.

Zopet aretiran "komunist". — Iz Vrnjačke banje poročajo, da je bil aretiran kopališki zdravnik radi suma, da je zagrešil prestopek zakona o zaščiti države.

Razširitev letalskega prometa. Po razširitvi letalskega prometa na progi Beograd-Zagreb-Gradec-Dunaj nameravajo uvesti tak promet tudi na progi Beograd—Solun, Beograd—Sarajevo—Podgorica—Dubrovnik. Al' bomo letali! — V Zagrebu je te dni začel prvi "letalski taksi"; cena za 1 kilometer 7 din.

"Gospodarske zbornice, to so trgovske, obrtne in industrijske zbornice, ki so ponekod združene v eno, drugod so pa zopet ločene, naj se kolikor mogoče krijejo k področju banovin," to je zadnja zahteva gospodarskih krogov in to vprašanje bo urejeno najbrž v novem zakonu o obratih.

Kongres Zveze kopališč, zdravilišč in letoviških ustanov se je vršil te dni v Sarajevu. Iz kongresu predloženih poročil je videti, da je tukajšnji tujski promet v Jugoslaviji precej narasel. Porast bi bil pa še večji, ko bi bila propaganda bolj razvita ter železniške zveze boljše.

Univerzitetni profesor pred državnim sodiščem. — 20. t. m. bo pričela pred državnim sodiščem za zaščito države razprava proti bivšemu profesorju beograjske univerze dr. Dargoljubo Jovanoviču, ki je obtožen po zakonu o zaščiti države radi nekega govora, ki ga je imel na beograjski univerzi.

S Španijo je sklenila te dni naša država trgovinsko pogodbo, ki jo je pospešila menda barcelonska razstava. Pogodba prinaša znatne olajšave za izvozne predmete naše države v Španijo. Za vino, plutovino in južno sadje pa dobiva kompenzacijo Španija.

Volkovi poklali 40 ovc. — V selu Dijavici v Dalmaciji sta vdrla v stajo Ivana Čoviča dva volkova, ki sta poklala 40 ovc. Čovič, ki se je zaradi lajanja psa ponoči zbudil in je odšel v precej oddaljeno stajo, je volkova prepodil. Za solidarnost tamošnjih seljakov je najlepši dokaz dejstvo, da je vsakdo izmed sosedov po eno od volkov zaklano oveo Čuliču nadomestil z živo.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla Franja Mislej roj. Bizjak. V Studencih pri Mariboru je umrla soproga uradnika drž. železnic, Marija Klun, roj. Castelazzi. — V Sv. Juriju ob Pesnici je umrl posestnik Josip Trčelj. Dosegel je starost 65 let.—V Beogradu je podlegel kratki bolezni gdč. Marija Schmidinger, stara 48 let. — V Škofji Loki je umrl 78 letni posestnik in gostilničar Ivan Zakotnik. — V svojem rojstnem kraju v Bučki na Dolenjskem je umrl upokojeni gimnazijski profesor in zlatomašnik Ivan Komljanec v starosti 81 let.

Agitirajte za "Prosveto!"

Zadružna razstava v Ljubljani

Na željo raznih ameriških zadrugarjev, da opišemo zadružno razstavo pošiljamo sledeči članek v informacijo:

Paralelno z oddelkom Zadružne zveze v Ljubljani se je nahajal na desni strani paviljona "K" oddelek Zveze gospodarskihh zadrug v Jugoslaviji v Ljubljani r. z. z. o. z., ki združuje delavske in malo-kmečke zadruge v Sloveniji. Ima danes 45 zadrug in to 6 konzumnih s 60 oddajališči, 14 produktivnih, 7 denarnih, 11 stavbnih in stanovanjskih ter "Delavskih domov", 3 tiskovne, 1 zavarovalno, 1 poljedelsko-zakupno zadrugo, 1 zvezo in 1 ljudsko kuhinjo z okrog 23.500 člani.

Zveza sama je razstavila 8 grafikonov, ki so kazali razvoj Zveze posameznih panog njenih članic ter Zvezinega revizijskega in izobraževalnega dela. Poleg njenega glasila "Konzumenta" smo videli še druga njena izdanja in tiskovine. — Denarna centrala Zvezinih zadrug Zadružna banka v Ljubljani je razstavila poleg grafikona še sliko svojega poslopja ter tiskovine. — Tudi pomožen organ Zveze, Zveza delavskih žena in deklet v Ljubljani, ki deluje od leta 1924 kot slovenska zadružna ženska gilda in združuje nad 2.000 članic širom Slovenije, se je udeležila razstave. Videli smo sliko njenega prvega odbora in njeno glasilo "Ženski List."

Glavno fronto so zavzemale seveda konzumne zadruge in to predvsem Konzumno društvo za Slovenijo v Ljubljani, ki je največja Zvezina zadruga: Ima 50 oddajališč širom Slovenije, 11 lastnih domov, 16,111 članov, Din 1,454,384.01 deležev, Din 9,218.009.80 hranilnih vlog in proda letno za Din 30,000.000 blaga. Poleg številnih grafikonov o razvoju zadruge in posameznih podružnic, smo videli nad 50 fotografij njenih domov, oddajališč, skladišč i. t. d. Razprostrte so bile tudi razne tiskovine in izdanja zadruge. Pozornost je vzbujal moderen napis: "Zavarujte člane za brezposelnost, starost, smrt." To zavarovanje je najnovejša socialna uvedba gornje zadruge v prilog članom. Razstavo sta izpopolnjevali slika zadr. Antona Kristana, ustanovitelja te zadruge in velik zemljevid Slovenije z naznačenimi oddajališči. — Konzumno društvo rudarjev v Hrastniku je prikazalo svoj dom, tri podružnice, pekarno in gostilno. Stavbna, konzumna in gostilniška zadruga "Delavski dom" v Trbovljah in Splošno konzumno društvo "Posavje" v Zagorju ob Savi sta poslali prikaz svojega dela. Istotako "Produkcija" v Ljubljani, kjer smo videli tudi njen list "Produkcija".

Celoto zase je tvorilo 7 produktivnih zadrug in zadružno podjetje "Nova Jugometalija". Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev ni razstavila svojih izdelkov, ampak le slike poslopij, ki jim je v zadnjih 20. letih izvršila mizarska dela. Videli smo slike najlepših palač v Ljubljani in po Sloveniji, ki so poverile delo tej zadrugi. I. celjska mizarska zadruga v Celju je poslala slike obrata in 1 izdelek. Sledile so tri delavske pekarne: v Ljubljani, v Mariboru, in v Zagrebu. Prva izdela kruha letno za Din 1,900.000.00, druga za Din 3,800.000.00, tretja za Din 7,500.000.00. — Slike obratov, eden večji in modernejši od drugega, so vzbujale pozornost. Ljubljanska pekarna ima še podružnico na Prevaljah v Mežiški dolini. S to in s pekarno v Hrastniku, ki je v področju tamošnjega konzumnega društva, razpolaga zadružništvo Zveze s petimi pekarnami. Zanimanje je vzbujalo perilo, ki ga je razstavila "Delta", zadruga za izdelovanje perila v Ptuju, ki zaposluje okrog 40 šivilj in je znana zelo na našem jugu. Letno producira za nad Din 2,000.000.— blaga. Izdelki Produktivne zadruge knjigovezov in sorodnih strok v Ljubljani so s svojo ličnostjo ugajali. Največjo pozornost pa so vzbujali kovinski izdelki "Nove Jugometalije" in to zlasti pri posetnikih izven Slovenije, ki so bili mnenja, da je n. pr. izdelava servisov za turško kavo mogoča le v Bosni in južni Srbiji. Izdelki so izzvali mnogo ugodnih komentarjev.

Od denarnih zadrug je razstavilo Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru, ki je najstarejša Zvezina zadruga — ustanovljena l. 1871 — sliko svojega doma in tri diagrame s pregledom delovanja od 1874-1828, druge denarne zadruge pa so razstavile le letna poročila.

Tiskovne zadruge sta zastopali: Zadružna založba v Ljubljani in Slov. socijalna matica v Ljubljani. Prva je razstavila svojih 40 publikacij (knjig, brošur, revij, koledarjev), druga pa 15.

Od stavbnih zadrug se je udeležila razstave zadruga "Stan in dom" v Ljubljani, ki je zgradila doslej 70 hiš, s 154 stanovanji v vrednosti Din 11,100.000. Videli smo načrte njene vrtne kolonije v Ljubljani "Stan in dom" ob Tržaški cesti ter one na Viču poleg načrtov posameznih tipov hiš na teh kolonijah. Stavbna in gostilniška zadruga 'Delavski dom' na Savi-Jesenicah je pokazala svoj dom, oder in dvorano v njem, zadružni kino "Radio" ter načrt javnega kopališča, ki ga namerava zgraditi. "Počitniški dom" v Ljubljani je pa razstavil načrt svojega doma v Kranjski gori.

Tudi Splošna zavarovalna zadruga v Ljubljani je razstavila svoje tiskovine, iz katerih je razvideti njeno delo.

Pozornost sta vzbujali v oddelku Zveze tudi dve mavrični zastavi. "Mavrica" je barva prapora mednarodnega zadružništva. Mavrični zastavi sta tvorili zavesi ob obeh vhodih: ker pri nas še ni dovolj znano, da je mavrica simbol mednarodnega zadružništva, so mnogi iskali pojasnila.

Iz razstave Zveze gospodarskih zadrug je bilo moči konstatirati lep razmah zveznih zadrug, ki družijo najšibkejše družine in jim pripravljajo sredstva za gospodarsko povzdigo in razmah. Zveza gospodarskih zadrug je bila ustanovljena po prevratu l. 1919. Svoj delokrog razvija po celi Jugoslaviji.

Tat pod divanom. V stanovanju nekega duhovnika v Berlinu je vlomil tat. Nagrabil si je vsakovrstnih reči in se jo hotel baš izmuzniti, ko se je vrnil gospodar. Hitro se je splazil tat pod najbližji divan. Tu je prečepel celih 15 ur, ker je bil tudi čez dan vsak hip kakšen človek v sobi. Nihče ni slutil, kaj se skriva pod divanom in morda bi uzmovič le dobil priliko za pobeg, da ga ni v petnajsti uri prijelo nekaj naravnega. Počakal je hipec, ko je bila soba prazna, potem je urno skočil proti izhodu — toliko da ni pri tem podrl duhovnikove kuharice na tla, ki je bila pravkar stopila iz kuhinje. Kuharica je kriknila, vlomilec je skočil brez pomisleka skozi okno na cesto, kuharica je zavpila še huje, pasanti so postali pozorni in predno se je utegnil grešnik spustiti v dir, so ga že imeli v pesteh. Kmalu potem je bil že na policiji, kjer so mu dovolili, da opravi najprvo tisto neprijetno reč.

RAZNE VESTI

Podjetnik se je prevaril

Philadelphia. — Predsednik Northwood Hosiery kompanije A. E. Margerison je mislil, da so njegovi delavci skupina sužnjev. Pred par tedni so zahtevali, da skrajša 12-urni delovnik in da poviša plače. Predložili so mu unijsko pogodbo in od njega zahtevali, da jo podpiše. To ga je toliko ujezilo, da je pogodbo raztrgal in koščke poteptal, delavcem pa je povedal, da se vrata tovarne namah zapro. Ker so pleteninarji dobro zastražili njegovo tovarno, je rezultat ta, da jim je sedaj sporočil, da je pripravljen podpisati pogodbo z unijo.

Senator Johnson se ne zanima

Washington. — Senator Johnson iz Californije se ne zanima koliko ameriških Italijanov ugrabi Mussolini na leto in jih obleče v vojaško službo. O tem so ga vprašali kalifornijski časnikarski poročevalci, katerim je rekel, da mu ni nič znanega o stvari. Tudi ni pokazal, da ga stvar zanima. Razlog za to je mogoče najti v dejstvu, ker je v Californiji mnogo Italijanov in da je Bank of Italy močan faktor v državni politiki.

Razlika med človekom in konjem

New York. — Dnevni stroški za vzdrževanje dirkališčnega konja znašajo $7 ali okrog $2500 na leto. Povprečen zaslužek ameriškega delavca je manj kot $1300 na leto. Razlika med privilegiranim konjem in delavsko družino je torej velika tudi v Ameriki.

Centralna unija čestita Mac Donaldu

St. Louis, Mo. — Centralna unija je poslala Ramsay MacDonaldu sledečo brzojavko: "Naše čestitke angleškemu delavskemu gibanju in Vam za Vaše prizadevanje v interesu svetovnega miru in za odpravo tajne diplomacije."

Signalniki dosegli zvišanje mezd

Boston. — Signalniki na Boston & Main železnici so dosegli zvišanje plač za štiri in pol centa na uro. Za to zvišanje se je izrekla zvezna posredovalna komisija, ki uravnava spore med železničarji in železniškimi družbami.

Huda zima na severu

Denver, Colo. — Severozapad je pokopan pod debelim snegom, ki se je usul med ostrim viharjem in padajočo temperaturo.

Vodilni fundamentalist umrl

New York.— Rev. John Roach Straton, eden vodilnih fundamentalistov v Ameriki, je 29. t. m. umrl za srčno hibo.

Batinanje na Madžarskem. Madžarski parlament je razpravljal o zakonskem načrtu za reformo vojaškega pravilnika. Cilj razpravljanja je izenačenje vojaških predpisov s civilnimi predpisi, pri tem pa tudi čuvanje vojaških koristi. Za časa vojne uvaja pravilnik za vojaške osebe batine. Ta postopek je utemeljen v zahtevi, da je treba čuvati disciplino posebno za časa vojne in se smejo v ta namen porabiti vsa sredstva, tudi takšna, ki veljajo sicer za sirova. Vsak prestopek se mora kaznovati, kazen pa mora biti čimprej prestana, da se prestopkar lahko takoj zopet uvrsti v porabno vojaško četo.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

ŠALE

Predrzna riba. — Gost naroči po daljšem razmišljanju postrv. Natakar mu prinese na maslu praženo ribo s peteršiljčkom. Gost se nagne nad krožnik, naenkrat se pa vzravna in pokliče natakarja.

"Kaj se je zgodilo?"

"Nič se ni zgodilo. Prinesite mi le palico."

"Čemu vam bo palica?"

"Ne vprašujte, prinesite mi jo in konec besedi."

Natakar je prinesel palico, gost vstane, zgrabi palico ter začne udrihati na vse mile viže po postrvi in krožniku, vmes pa kriči:

"Fej, fej, kaj sme tako mlada riba tako smrdeti?"

•

Dovtip, ki ga je priobčil neki katoliški slovenski list, a hrškone pomotoma. — Katehet: Povej mi Miha, zakaj sta šla duhovnik in levit mimo ubogega potnika, ne da bi mu pomagala, kot je to storil pozneje Samaritan?

Miha: Zato, ker sta videla, da je oni na tleh že okraden in oropan.

•

Izpolnjena želja. — "Ali se ti je izpolnila vsaj ena želja iz mladih let?"

"Da. Ko me je mati kot otroka česala sem si želel, da bi ne imel nobenih las. No — in zdaj sem jih res že izgubil." In se je popraskal po svoji pleši.

•

Detektiv na obisku. — "Milostiva, če se ne motim, imate novo služkinjo.

"Da, a odkod vi to veste?"

"Na krožnikih se poznajo novi odtiski prstov."

BOŽIČNI IZLET CUNARD LINIJE V JUGOSLAVIJO.

Kakor običajno, bo tudi letos Cunard linija priredila za Božič velik izlet v Jugoslavijo. Mr. Vukovitch, ki načeluje Jugoslovanskemu oddelku Cunard linije v New Yorku, bo spremljal potnike na parniku Tuscania določenem za ta izlet. Isti odpluje iz New Yorka na 7. decembra. Prostori tretjega razreda so prostorni in udobno opremljeni.

Mr. S. Vukovitch je poznan jugoslovanskim prebivalcem v Ameriki kot marljiv in resen potniški organizator za stari kraj. Potnikom pod njegovim spremstvom ne bo treba skrbeti za svojo prtljago in ne za železniške zveze. To bo na svoje rame prevzel Mr. Vukovitch kot potniški strokovnjak.

Posebna jedila, pripravljena po jugoslovanskem načinu, se bodo servirala potnikom tega potovanja.

Na 27. novembra bo Mr. J. Kampotich, vodja jugoslovanskega oddelka Cunard linije v Chicago, vodil izlet v Jugoslavijo na Mauretaniji, ki je najhitrejši parnik Cunardove mornarice. — Tudi Berengaria na 14. decembra nudi ugodne zveze za božično potovanje. (Adv.)

BOŽIČ V STARI DOMOVINI

Vi ne morete napraviti večjega veselja onim v starem kraju, ki so Vam ljubi in dragi, kakor če preživite božične praznike v njihovem krogu. Pridružite se

VELIKEMU IZLETU V JUGOSLAVIJO

NA ENEM IZMED SLEDEČIH IZVRSTNIH PARNIKOV

MAURETANIA (na Cherbourg) V SREDO 27. NOVEMBRA

pod osebnim spremstvom g. JOHN KAMPOTIČA.

Naši izkušeni spremljevalci Vam bodo olajšali vse potne težkoče, ter skrbeli za Vašo udobnost in zadovoljnost na poti od New Yorka do Vašega cilja. Rezervirajte si takoj prostor pri svojem lokalnem zastopniku, ali pa pri

DRUGI IZLET **BERENGARIA** na Cherbourg 14. DECEMBRA. Spremljevalec g. A. Markun

CUNARD LINE 346 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

Roman v šestih delih z epilogom.

F. M. Dostojevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Poslovenil Vladimir Levstik.

"No, pa sem res pijan; assez cause! (Dovolj je besed!) je dejal. "To je zabava!"

"Tega še manjka, da bi bila to zabava!" je vzkliknil Razkolnikov in tudi vstal. "Kaj ne, zabava je za izčrpanega razuzdanca, ako more praviti takšne dogodke, ko ima pred očmi le malopriden namen! In posebno še v takih okolnostih in takšnemu poslušalcu, kakor sem jaz! . . . To res razvname človeka!"

"Če je stvar takšna," je odgovoril Svidrigajlov in nekako začudeno pogledal Razkolnikova, "če je takšna, ste vi pravcati cinik. Gradiva za to imamo ogromno. Zmožni ste marsikaj spoznati, a tudi — storiti. Toda dovolj. Iskreno mi je žal, da sem se mogel razgovarjati z vami tako malo časa, toda ušli mi ne boste . . . Le počakajte . . ."

Svidrigajlov je stopil iz gostilnice, Razkolnikov pa za njim. Res mu je izprva nekoliko udarilo v glavo, toda pijanost je minevala od minute do minute. Po njegovem čemernem obrazu je bilo spoznati, da se bavi z važno skrbjo in ga vznemirja in razburja neko očividno pričakovanje. Svoj ton proti Razkolnikovu je bil v zadnjih trenutkih naenkrat izpremenil postajal je vedno sirovejši in porogljivejši. Tudi Razkolnikov, ki je vse to opažal, je bil vznemirjen. Svidrigajlov se mu je zazdel zelo sumljiv in sklenil je iti za njim.

Stopila sta na trotoar.

"Vi greste na desno, jaz na levo; ali vam je ljubše narobe? Adieu, mon plaisir, (zbogom, veselje moje) do veselega svidenja!"

In krenil se je na desno, proti Senenemu trgu.

V.

Razkolnikov je šel za njim.

"Kaj je to?" je vzkliknil Svidrigajlov in se obrnil. "Zdi se mi vendar, da sem rekel —"

"To pomeni, da vas zdaj ne zapustim."

"Ka-aj?"

Oba sta obstala in za trenutek gledala drug drugega, kakor bi se merila z očmi.

"Iz vseh vaših polpijanih pripovesti," je izpregovoril Razkolnikov z rezkim glasom, "sklepam z gotovostjo, da ne samo niste opustili svojih podlih namenov napram moji sestri, ampak se bavite z njimi bolj nego kadarkoli poprej. Znano mi je, da je prejela sestra davi neko pismo. Ves čas sem vas opazoval, da niste mogli mirno sedeti na mestu. Mogoče res, da ste si mimogrede preskrbeli kako žensko; toda to ne pomaga nič, prepričati se hočem na lastne oči . . ."

Razkolnikov se je jedva zavedal, česa mu je zdaj pravzaprav treba in o čem se hoče prepričati na lastne oči.

"Glejte no! Ali hočete, da pokličem policijo?"

"Pokliči jo!"

Zopet sta obstala za nekaj časa drug pred drugim. Naposled se je obraz Svidrigajlova izpremenil. Ko se je prepričal, da se Razkolnikov ne bo zbal njegove grožnje, je postal naenkrat silno vesel in prijazen.

"Kakšni ste! O vaši zadevi nalašč nisem govoril z vami, dasi lahko mislite, kako me muči radovednost. Čudna stvar je to. Odložiti sem jo hotel za drugo priliko, toda vi bi še mrtveca razkačili . . . Pojdiva torej, a povem vam že naprej, da grem zdaj za trenutek domov po denar, potem pa zaklenem stanovanje, najamem izvoščka in pojdem za ves večer na Otoke. Kako hočete torej z menoj"

"Šel bom tačas v stanovanje, seveda ne k vam, nego k Zofiji Semenovni, opravičit se, da me ni bilo k pogrebu."

"Storite, kar vam drago, toda Zofije Semenovne ni doma. Peljala je vse otroke k odlični dami, ki je moja znanka še izza prejšnjih let in upraviteljica nekih zavodov za sirote. Kar očaral sem to damo, ko sem ji prinesel denar za vse tri male, in poleg tega sem daroval tudi zavodom precejšnjo vsoto; nazadnje pa sem ji pripovedoval zgodovino Zofije Semenovne z vsemi podrobnostmi, ne da bi kaj prikrival. Učinek je bil nepopisen. Zategadelj je bila Zofija Semenovna povabljena, naj pride danes naravnost v hotel, kjer stanuje tista moja gospa, ki se je pravkar vrnila iz letovišča."

"Nič ne de, vseeno pojdem."

"Kakor hočete, toda jaz vam ne bom drugoval. Kaj to meni mar? Vidite, takoj sva doma. Povejte, ali me sumničite zato, ker sem bil toliko rahločuten, da vas dosihdob nisem vznemirjal z vprašanji — saj me menda razumete? Gotovo ste se že čudili, stavim da! Bodite torej rahločutni!"

"In poslušajte pri vratih!"

"Ah, to vam gre po glavi!" se je zasmejal Svidrigajlov. "Čudili bi se pravzaprav, ako bi molčali o tem po vsem, kar se je godilo. Haha! Res je, da sem razumel to in ono o tisti neumnosti, ki ste jo napravili in jo potem pripovedovali Zofiji Semenovni, toda to nič ne de. Morebiti sem popolnoma postranski človek, ki mu vsa stvar ne gre prav v glavo. Razjasnite mi jo, prijatelj, za Boga vas prosim! Razložite mi jo po najnovejših načelih!"

"Ničesar niste mogli slišati, samo lažete se!"

"O, saj o tem ne govorim, o tem ne govorim, dasi sem slišal marsikaj; ne, reči sem hotel, zakaj se venomer tako razburjate in hudujete! Vsak trenutek se oglaša Schiller v vaših besedah. Niti pri vratih bi človek ne smel več prisluškovati! Ako je stvar takšna, pojdite na sodnijo in me naznanite, da se je zgodilo tolnto; pripetila se je majhna napačica v teoriji. Ako ste prepričani, da se pri vratih ne sme poslušati, starke pa je dovoljeno pobijati, kjerkoli jih človek najde, kar za samo zabavo, potem glejte, da naglo izginete v Ameriko! Bežite mladenič! Morebiti je še čas; moje besede so odkritosrčne. Ali morda nimate denarja? Če hočete, vam dam jaz na pot."

"Na to niti ne mislim," je izpregovoril Razkolnikov nejevoljno.

"Razumem vas; sicer pa se ne trudite preveč in ne govorite, ako se vam ravno ne ljubi; saj vem, kakšna vprašanja imate na srcu: moralna, kaj ne? Vprašanja, ki vas mučijo kot državljana in človeka? Ne menite se zanje: kaj vam pomagajo zdaj? Hehe! Saj ste vseeno še državljan in človek! Če pa je tako, potem se ni bilo treba trapiti in ni vredno, da bi človek odlašal. Dajte; ustrelite se; ali se nočete?"

"Zdi se mi, da me hočete nalašč razjariti, samo da bi vas zdaj pustil . . ."

"Čudak ste! A medtem sva prišla že na stopnice. Tukaj je vhod k Zofiji Semenovni; le poglejte, da ni nikogar doma! Ali ne verjamete? Vprašajte pri Kapernavmovih; pri njih shranuje ona svoj ključ. Glejte, tu je madame de Kapernaumov sama. A? Kaj? — Gluha je nekoliko. — Odšla je? Kam pa? No, ali slišite zdaj? Ni je doma in je morebiti ne bo do poznega večera. Zdaj pa pojdiva k meni; saj ste hoteli iti k meni, kaj ne? Vidite, to je moje stanovanje; gospe Resslichove ni doma. Ta ženska ima večne skrbi, a ni napačna, zatrjujem vam . . . Morebiti bi se vam še priljubila, ako bi bili nekoliko pametnejši. Torej poglejte, prosim! Vzel sem iz pisalne mize ta petodstotni bankovec — ali vidite koliko jih še imam? — ki ga hočem danes mimogrede izmenjati. Vidite? Toda zdaj ne smem več izgubljati časa. Miza je zaprta, stanovanje zaprto, evo naju zopet na stopnicah. Ali si najameva izvoščka? Saj veste, da se odpravljam na Otoke. Ali se nočete peljati? S tem le vozom na Jelagin otok; kaj? Odklanjate torej? Ne ljubi se vam več? Nič ne škodi, peljite se z menoj. Zdi se, da se pripravlja k dežju, pa nič ne de, spustili bomo streho . . ."

(Dalje prihodnjič.)

RAZNO

Moda pri mizi. Ne samo obleka, stanovanje, mišljenje in družabnost se spreminjajo po modi, temveč tudi način jedi. Pomislimo samo, kakšen vse drugačen okus je imelo to, kar so jedli naši dedje in kar jemo sedaj mi. Takrat so pretvarjali naravni okus jedil na vse mogoče načine, s sladkostjo in kislostjo, z dišavami in pikantnostjo. Kdo bi n. pr. pil v tistih časih mleko, če ni bilo v njem konjaka in vanilije, kdo bi se spravil na zelenjavo, če ni bila natresena, nasladkana, nakisana, prepečena in preokušena? Vse drugače sedaj, ko damo nekaj na to, da ohranijo jedi kolikor mogoče svoj naravni okus.

Sladkorno drevo in drevo, ki izločuje mast. Fieldov muzej je organiziral pred nedavnim ekspedicijo v Nanajsko deželo ob Amazonki. Vodja te ekspedicije Williams, ki je preiskal več doslej neznanih ozemelj, je poslal sedaj svoje prvo poročilo. Njegovo zanimanje sta vzbudili zlasti dve čudni drevesi, ki raseta po onih krajih. Eno daje tako sladke jagode, da lahko nadomestujejo sladkor, drugo izločuje oljnato snov, ki sliči po zunanjosti, okusu in vseh drugih lastnosti popolnoma živalski masti. Indijanci iz tamošnjih krajev poznajo celo kopico zdravilnih rastlin, s katerimi izlečijo najtežje bolezni. Ribe lovijo s strupi, ki jih mečejo v vodo in ki umorijo v svoji okolici vse ribe, tako da postanejo ribičem lahek plen. Ti strupi ne spremenijo okusa ribjega mesa in so za človeka popolnoma neškodljivi.

Gobavost v preprogi. Otroka bogatega industrijalca v Saint-Etienneu na Francoskem sta zbolela na čudni kožni bolezni. Starša sta ju na nasvet hišnega zdravnika povedla k nekemu pariškemu specijalistu, ki je izjavil, da ju bo moral dalj časa opazovati in bi bilo torej najbolje, da bi ostala v njegovi kliniki. Čez več dni sta prišla starša ponovno k specijalistu in ta jima je povedal, da obeh otrok niti videti ne smeta, ker sta — gobava. Bila sta že v posebnem oddelku za takšne bolezni. Ko so preiskovali vzroke okuženja, so ugotovili, da sta si nakopala strašno bolezen na orijentalski preprogi, na kateri sta se igrala in ki jo je bil kupil oče nedavno prej od nekega arabskega krošnjarja.

Hrana in značaj. Fizijolog dr. Edvard Patterson je predložil newyorski znanstveni družbi razpravo o učinkih prehrane na človeški značaj. Po njegovem mnenju bi poboljšali človeštvo še s tem, če bi znanstveno preštudirali in reformirali njegovo prehrano. Najbolj trpi naš značaj zaradi mesne hrane; ta proizvaja v našem organizmu razne strupe, ki nas kvarijo fizično in posredno po tem tudi moralno. Še slabše je z onimi, ki se zatekajo naravnost k strupom, kakršna sta brom in alkohol. Patterson veli, da je boljše človeštvo, človeštvo, ki ne bo poznalo zdražljivosti in slabih nagnjenj, v rokah žensk, ki bi ga lahko ustvarile z razumnejšo in zdravejšo hrano.

Žleza naprodaj. K znanemu zdravniku in učencu profesorju Voronovu je prišel čuden možakar, potomec obubožane madžarske ugledne družine in mu ponudil svoje žleze v nakup, da bi jih porabil zdravnik v znanstvene svrhe. Do tega koraka je moža privedla beda in pa — nesrečna ljubezen. Bil je zaljubljen v dekle iz boljše hiše, a ve, da ne bo iz te ljubezni nikoli nič. Menil je, da bi mu odstranitev žlez ozdravila tudi srčne bolečine.

Anton Čehov:

Berač, odvetnik in kuharica

Dragi gospod! Pomagajte ubogemu, nesrečemu človeku, ki že tri dni ni jedel. Nimam niti par kopejk za prenočišče.... Prisegam vam.... Bil sem osem let učitelj.... zgubil sem svoje mesto.... intriga.... Sem leto dni brezposeln.... nikjer ne dobim dela....

Odvetnik Skvorcov je pogledal berača, ki je stal na pragu njegove predsobe. Raztrgani, svetli plašč, vodene, pijane oči, stari klobuk, rdeči madeži na obrazu so se mu zdeli znani. Tega človeka je že videl nekje.

— Sedaj bi mogel dobiti mesto v pokrajini.... V Kalugi.... Nimam denarja za potovanje.... Pomagajte mi.... Sramotno je beračiti, toda če je človek prisiljen....

Skvorcov je še enkrat pogledal berača in nenadno se je spomnil:

— Slišite, pred tremi dnevi ste me na cesti prosili vbogajme. Takrat ste rekli, da ste bivši dijak.... Spomnite se!

— Ne, motite se! je pripomnil v zadregi berač. Jaz sem bivši učitelj. Prihodnjič lahko prinesem svoje dokumente....

— Ne lažite. Rekli ste mi, da so vas, ker niste mogli plačati šolnine, izključili z visoke šole!

Skvorcov se je razjezil, stopil v stran in zavpil:

— To je lopovščina.... Z vami bom napravil kratek proces.... Poklical bom stražnika in vas dal zapreti. Vrag vas vzemi! Revni ste in lačni, toda to vam ne daje pravice za pustolovščine!

Berač je stopil korak nazaj:

— Ne lažem.... Lahko vam prinesem svoje dokumente....

— Kdo vam bo verjel? Lažnivec....

Odvetnik je obsul berača z očitki, berač je sklonil glavo in rekel ponižno:

— Da, gospod, lagal sem.... Nisem ne dijak in ne pevec.... Vse to je sleparstvo. Prej sem pel v zboru, pa so me vrgli ven.... Toda kaj naj storim? Verujte mi, gospod doktor, brez sleparstva ne da nihče miloščine.... Z resnico se ne pride naprej, človek lahko umre od lakote. Kaj naj storim?

— Kaj naj storite? je zaklical Skvorcov, in to še vprašate? Delati — to je treba storiti. Treba je delati, dragi moj!

— To razumem dobro, toda kje naj se vzame delo?

— Nesmisel! Kdor hoče,, najde zmerom delo. Vi ste mladi, zdravi, močni, toda malopridnež prijanec.... Iz vaših ust smrdi kakor iz točilnice. Bojite se dela, kradljivec časa! Zakaj se ne oprimate ročnega dela? Zakaj ne greste v tovarno ali ne poiščete mesta hišnega oskrbnika??

— Lahko za vas, gospod doktor, je pripomnil berač z grenkim nasmehom, kje pa naj se fizično udejstvujem? Za prodajalca sem prestar. To je treba začeti kot vajenec. Za hišnega oskrbnika sem zdravstveno preslab, za tovarno pa nisem sposoben, ker ne znam nobenega rokodelstva.

— Nesmisel.... gnili izgovori. Zakaj ne greste sekat drv?

— Prosim, saj se ne upiram sekanju drv, toda tudi drvarji sede brez dela!

— Tako govore vsi lenuhi.... Če se vam kaj predlaga, pridete z izgovori. Ali hočete sekati zame drva?

— Prosim!

— Dobro, bomo videli, ako imate pošteno voljo do dela!

Odvetnik je poklical kuharico in rekel:

— Olga, odvedite tega gospoda v drvarnico, kjer bo sekal drva!

Berač je neodločno skomignil z rameni in šel za kuharico. Sodeč po njegovi hoji se je moglo ugotoviti, da nima nobene volje do dela in da se je le iz sebičnosti izjavil pripravljenega za sekanje drv.

Odvetnik je hitel v jedilnico. Skoz okno je mogel videti dvorišče in drvarnico. Videl je, kako je šla kuharica z beračem čez dvorišče proti drvarnici. Olga je jezno gledala na berača in nekaj mrmrala. Jezno je odprla vrata drvarnice. Potem je videl, kako je lažni učitelj sedel in kako mu je vrgla kuharica sekiro pred noge.... Berač je neodločno prijel kos lesa, ga vtaknil med nogi in udaril s sekiro po njem.... Toda les je omahnil in padel na tla.... Berač ga je vzdignil, si mel roki od mraza in previdno mahnil s sekiro....

Odvetnikova jeza se je polegla. Obžaloval je, da je silil bolnega, pijanega človeka k delu.

— Nič zato! je mrmral odvetnik in stopil v svojo delovno sobo, to mu bo samo koristilo.

Čez eno uro je prišla kuharica Olga in sporočila, da so drva razsekana.

— Tu je rubel, podari mu ga. Potem naj dobi kaj za želodec.... Reci mu, da lahko pride sekat drva vsakega prvega v mesecu.

Prvega prihodnjega meseca je prišel berač iznova in si zopet poslužil svoj rubel, čeprav je jedva stal na nogah. Od tedaj se je večkrat prikazal na dvorišču in vselej se je našlo zanj delo: ali je kidal sneg ali pa iztepaval preproge. Ko se je odvetnik selil v novo stanovanje, je pomagal pri prevozu pohištva. Odvetnik ga je poklical, ga potrepljal po rami in rekel:

— Vidim, da so moje besede vplivale na vas. Tu imate tri ruble. Vidim, da ste opustili pijačo in da imate voljo do dela. Kako vam je ime?

— Luškov, gospod doktor!

— Torej poslušajte, Luškov, sedaj vam morem preskrbeti boljše delo. Imate lepo pisavo?

— Da gospod doktor!

— Potem idite jutri s tem pismom k mojemu prijatelju, ki išče pisarja. Delajte, ne napravite mi sramote, opustite pijačo, in ne pozabite besed, ki sem vam jih rekel. Zbogom!

Segel je v Luškovo roko. Luškov je vzel pismo in se ni vrnil nikoli več.

•

Minulo je dvoje let. Ko je stal nekoč odvetnik pred gledališko blagajno in kupoval vstopnico, je opazil pred seboj majhnega moža, ki si je kupil balkonsko vstopnico. Prepoznal je v tujcu Luškova.

— Luškov, ali ste vi? je vprašal Skvorcov. Kako je z vami? Kaj delate?

— Hvala, gospod doktor, meni se godi prav dobro. Delam pri nekem notarju in zaslužim mesečno petdeset rublov . . .

— Hvala Bogu, to me veseli.... Saj sem bil v nekem smislu vaš svetovalec. Spravil sem vas na pravo pot. Ali se spominjate, kako sem vas ozmerjal? Veseli me, da so moje besede padle na dobra tla.

— Tudi jaz vas zahvaljujem, gospod doktor, je skromno pripomnil Luškov. Da nisem bil prišel takrat k vam, bi bil morda še danes berač. Da, v vaši hiši sem našel rešitev.

— To me veseli.

— Iznova vas zahvaljujem za vaše lepe besede, gospod doktor. Hvaležen sem vam, še bolj pa vaši kuharici Olgi. Bila je plemenita, dobra duša. Bog naj ji da prav dolgo zdravje! Vi ste govorili lepo, toda rešila me je kuharica.

— Kako to? je vprašal odvetnik začuden.

— Sedaj vam lahko izdam majhno skrivnost, gospod doktor.... Vselej ko sem prišel k vam sekat drva, me je vaša kuharica zmerjala: ti lopov, ti pijanec! Nobenega veselja ne boš imel na zemlji in ko boš umrl, prideš v pekel, v vice! To je trajalo cele ure.... Pri tem je jokala, ker sem se ji smilil. Toda glavna stvar je bila, da je cepila drva mesto mene.... V vaši drvarnici, gospod doktor, nisem razcepil niti koščka lesa. Kako me je rešila, zakaj sem se spremenil, zakaj sem se odpovedal alkoholu, tega ne vem. Toda eno vem: besede in plemenito dejanje kuharice so napravili name globok vtis. Odprla mi je oči in tega ne pozabim nikoli. Toda čas je. Takoj se prične predstava.

Luškov je pozdravil, odšel gori na balkon in pustil strmečega odvetnika samega.

Ni se mu posrečil. — "Kako vam ugaja vaš portret?"

"Odkrito rečeno, ne ugaja mi. Priznati morate, da se vam ni posrečil."

Slikar: "Že prav, toda tudi bogu se vi niste posrečili."

• •

Profesor pri obedu v hotelu: "Ženka, danes si pa res dobro kosilo skuhala." So pač profesorji raztreseni.

NA PRODAJ

V Framu pri Mariboru na Štajerskem se proda mlin z oljarno. Mlin sestoji iz štirih parov kamnov in zraven je tovarna za olje. Poslopje je vse v dobrem stanju in na stalni vodi. Proda se vsled bolezni. Za ceno in druga pojasnila pišite na lastnika na naslov: Karol Černej, Fram pri Mariboru, Jugoslavija. —(Adv.)

RADA BI IZVEDELA

kje se nahaja moj prijatelj ... Klančnik, zadnje pismo sem ... od njega pred štirimi leti iz ... Barbara, Calif., a sedaj pa ne ... kje je. Prosim ga, naj se mi ... na moj naslov: Mrs. Anna ... (preje Blekač), 652 Cherry ... Bridgeville, Pa.

ŠEST DNI PREKO OCE...

Najkrajše in najbolj ugodno potovanje na severnih ...

Ile de France, 8. nov. - 6...
(10 P. M.)

FRANCE, 22. nov. - 12...
(10 P. M.)

PARIS - 24. jan...
(5 P. M.)

Najkrajša pot po železnici ... v posebni kabini z vsemi ... udobnosti. — Pijača in slavna ... ska kuhinja. Izredno nizke cene. Vprašajte ... pooblaščenega ...

FRENCH ...
213 N. Michig...
Chicago,

Otročji kašel...

Bi se moralo ustaviti ... postane nevaren. ... tisto ... z Severovim Balzamom proti kašlju ... ljubljen pri otrocih in ... uspešno že 49 let. ... no, varno, uspešno. ... lekarnar ga ima. ... 50 centov.

SEVERA'S COUGH BAL...

Oslabeli živ...

Mrs. H. L. Harris, Faber, Va., ... sem začela jemati Nuga-Tone, ... šno uničena. Bila sem tudi ... sem se slabo, imela slabo kri ter ... ljevala na teži, imela sem tudi ... Jemala sem Nuga-Tone samo ... lahko rečem, da se počutim bolj ... se pa pred par meseci." —

Nuga-Tone že 35 let deluje ... uspehom pri živčno oslabelih ljudeh ... novo kri in moč telesu, kakor tu... cem. Nuga-Tone pomaga tudi ... odvrne glavobol, omotico, plina ... zaprtje. Ublaži ledvične in ... rednosti v par dneh ter povrne ... ljudem. Jemljite par dni in se ... pridali o uspehu. Nuga-Tone se ... lekarnah, in mora zadovoljiti, ... denar povrne. Glej jamstvo na ...

Naravnost iz tovarne!

Italijanske harmonike

Najboljše na trgu

Velika izbira različno vrstnih harmonik. Kakoršnekoli vrste vam jih naredimo na vašo željo — iz najboljšega blaga. Zadovoljstvo jamčeno. Mi popravljamo in vzamemo v zameno že rabljene instrumente. Uprašajte za naš cenik.

ITALIAN ACCORDEON MFG. CO.
323 Polk Street, Dept. 22 Chicago,

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA